

jest tedy zároveň vysloveno, že manželství, k jehož ochraně v tomto sporu obhájce svazku manželského byl ustanoven, nepozůstává, a dlužno proto obhájci svazku manželského přiznati právo, stížností rozhodnutí tomu odporovati. Ve věci samé dlužno stížnosti přiznati oprávnění. Pro řešení tohoto sporu jest rozhodno, jaký právní účinek má rozsudek zemského soudu v Saarbrückenu ze dne 8. listopadu 1900, jímž manželství stran bylo prohlášeno rozvedeným, při čemž dlužno míti na zřeteli, že dle § 1564 něm. obč. zák. rozvodem nastává zrušení (rozluka) manželství. Usnesení v odpor vzaté přiznává rozsudku tomu plný právní účinek i pro obvod našeho státu, vycházejíc z předpokladu, že v čas vynesení uvedeného rozsudku byli oba manželé německými státními příslušníky. Než tento předpoklad spočívá na omylném právním názoru, že žalobkyně se stala tím, že žalovaný, vystěhovav se do Německa a byv ze státního svazku rakouského propuštěn, nabyt naturalisační listinou ze dne 10. dubna 1900 pruské státní příslušnosti, příslušnicí pruskou. Tomu tak není. Manželství žalobkyně s žalovaným bylo dle výměru zemského soudu v Brně ze dne 31. května 1892 rozvedeno od stolu a lože; rozvod se stal v době, kdy oba manželé byli rakouskými příslušníky, a dle obsahu spisů vystěhoval se žalovaný teprve p o t o m do Německa; jak z přednesu žalobkyně na jevo jde, ztratil se jí manžel její po povoleném rozvodu, z čehož souditi dlužno, že ho do Německa nenásledovala. Právní následky rozvodu ohledně státní příslušnosti rozvedené manželky jsou ty, že sice manželka neztrácí státní příslušnosti a domovského práva sňatkem nabytého (§ 11 domov. zák. [63]), avšak s druhé strany její státní příslušnost, pokud se týče domovské právo tím, že rozvedený manžel po rozvodu způsobem jakýmkoli státního příslušenství resp. domovského práva pozbude, nijak dotčeno není, nýbrž že její státní příslušnost pokud se týče domovské právo jest na dále neodvislo od příslušnosti pokud se týče domovského práva jejího rozvedeného manžela. Z toho následuje, že žalobkyně tím, že žalovaný státní příslušnosti pozbyl a pruské státní příslušnosti nabyt, ještě ani s manželem státní příslušnosti nepozbyla ani nové nenabyla.

Čís. 473.

Zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. nebyla dotčena výlučná příslušnost vrchního zemského soudu dle § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. Rozhoduje o své příslušnosti dle tohoto zákona, nesmí se soud pouštět do řešení otázek, zda případ stal se již po skončení války a z jaké příčiny vojsko zakročilo.

(Rozh. ze dne 30. března 1920, R II 19/20.)

V žalobě vznesené na vrchní zemský soud v Brně, domáhal se žalobce na čs. republice odškodnění za úraz, jenž způsoben mu byl po státním převratu čs. vojskem, zakročivším proti shluknuvšímu se davu. Opíraje příslušnost vrchního zemského soudu o ustanovení § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. z., navrhl žalobce, by pro případ, že příslušnost, upravená tímto zákonem, byla změněna zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., byla žaloba odstoupena zemskému civilnímu

soudu v Praze. Vrchní zemský soud žalobu vrátil. Důvody: Zvláštních ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák. nelze tu použít, ježto § 1 zákona toho předpokládá, že byla usmrčena nebo těžce na těle poškozena civilní osoba příslušníkem ozbrojené moci nebo četnictva anebo k jich rozkazu z a t é t o v á l k y, v době události však, o niž tu jde, byla již válka skončena. Dle obsahu žaloby jest příslušným zemský soud v Praze dle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. Zranění žalobce bylo způsobeno vojskem, zakročivším v zájmu veřejného pořádku. Otázku, zda stát jest zavázán k náhradě škody, jež jeho zřízení byla způsobena osobám třetím, lze rozhodnouti pouze dle předpisů veřejného práva. Jde zde o nárok čistě veřejnoprávní, o němž rozhodovati jest dle § 1 zákona čís. sb. z. a n. 4/1918 výlučně povolán zemský soud v Praze. Žalobcem navrhované postoupení žaloby na zemský civilní soud v Praze jest nepřipustným, ježto ustanovení § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. zák. v ů b e c nelze použít.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a uložil vrchnímu zemskému soudu, jako soudu procesnímu, by nehledě k důvodům, o něž opřel vrácení žaloby pro nepřislusnost, o žalobě dále jednal.

D ů v o d y:

Soud, na nějž sporná věc byla vznesena, prozkoumává svou příslusnost sám od sebe na základě toho, co uvádí žaloba, leč by soudu nepravdivost tvrzení těch byla známa (§ 41 odstavec druhý j. n.). Žaloba, o niž tu jde, zakládá žalobní nárok výslovně na ustanovení zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák., opírajíc se o skutečnost (v žalobě tvrzenou), že žalobce v přítomné válce byl příslušníkem vojenské moci zraněn. Tyto žalobní údaje jsou pro posuzování příslusnosti směrodatnými. Usnesení v odpor vzaté prohlašuje ovšem, že válka v čase, kdy příběh, žalobě za podklad sloužící, se stal, byla již ukončena, než otázka, zda válka v onom čase byla ukončena čili nic, jest spornou skutkovou otázkou, kterou bude třeba řešiti ve sporu samém, nelze ji proto rozhodovati při zkoumání příslusnosti soudu, poněvadž by se tím předbíhalo věci hlavní. Rovněž tak nemůže se soud, posuzuje otázku příslusnosti, zabývati otázkou, z jaké příčiny vojsko zakročilo a zbraně užilo, zvláště když údaje žalobní v té příčině nejsou do té míry přesné, by bezpečně bylo lze usouditi, že vojsko (vojenský oddíl) zakročilo v zájmu zachování veřejného pořádku. Soud prvý, pustiv se do řešení naznačených otázek, překročil meze, jemu §em 41 odstavec druhý j. n. vytčené. Posuzuje-li se však příslusnost dle údajů žalobních, jest dle § 6 citov. zákona ku projednání a rozhodnutí sporu příslušným vrchní zemský soud jako soud první stolice, v jehož obvodu ke zranění žalobce došlo a v jehož obvodu také má žalobce bydliště. Zbývá ještě rozhodnouti otázku, zdali ustanovení § 6 citov. zákona nebylo derogováno ustanovením zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 4 sb. z. a n.; tuto otázku dlužno zodpověděti záporně. Příslusnost vrchních zemských soudů ku projednání nároků odvozovaných ze zákona ze dne 18. srpna 1918, čís. 317 ř. zák., jest vzhledem ku povaze věci výlučnou a absolutní, jako tomu jest na př. při žalobách syndikátních (§ 600 c. ř. s.) a při žalobách o náhradu za nespravedlivé odsouzení (zák. ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. z.). Na tom ne-

bylo ničeho změněno zákonem ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., jenž upravuje příslušnost zemského soudu v Praze pouze oproti ostatním řádným soudům, tedy nikoli oproti mimořádným soudům kategorie shora uvedené. Mohlo by se sice namítati, že § 5 písm. e) zákona ze dne 2. listopadu 1918 čís. 5 sb. z. a n., uváděje výslovně nejvyšší soud jako druhou a konečnou stolicí o opravných prostředcích proti rozsudkům, usnesením a opatřením vrchních soudů ve sporech dle zákona ze dne 21. března 1918 čís. 109 ř. z., o zákonu ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 ř. zák. se nezmiňuje, než v tomto § 5 písm. e) jest citován zákon ze dne 13. srpna 1918, čís. 316 ř. zák., a poněvadž zákon tento neodkazuje žádných sporů k vrchním zemským soudům, nýbrž v § 2 stanoví, že konečné rozhodnutí a stanovení náhrady přísluší zvláštní ministerské komisi, jest na snadě, že jedná se o přehlédnutí, a že v § 5 písm. e) měl a chtěl býti citován zákon ze dne 18. srpna 1918 čís. 317 a nikoli čís. 316, kteréžto nedopatření bylo napraveno ustanovením § 5 písm. k) zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 216 sb. z. a n.

Čís. 474.

Útraty zajištění důkazu lze jen tehda vymáhati zvláštní žalobou, byl-li napotom hlavní nárok mezi stranami beze sporu vyřízen. Jinak jsou útratami rozepře o hlavní nárok a platí o nich ustanovení § 41 a násl. c. ř. s.

(Rozh. ze dne 30. března 1920, Rv II 42/20.)

Žalovaný, jsa žalobcovým podnájemníkem, znešvařil byt. Když pak žalobce se z bytu stěhoval, byl vyzván pronajímatelem, by předal byt v řádném stavu. Žalobce vymohl si proto — chtěje si zajistiti náhradní nárok proti žalovanému, povolení, by zjištěny byly škody, jež žalovaný v bytě způsobil. Důkaz místním ohledáním a znalci byl pak skutečně proveden, čímž vzešly žalobci značné útraty. Nový nájemník, jenž nastěhoval se místo žalobce, uvolil se, že dá částečně na svůj náklad byt do pořádku. Žalobce domáhal se pak na žalovaném, by mu nahradil útraty, jež vzešly provedením zmíněného zjišťovacího důkazu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl v podstatě z toho důvodu, že jest přípustna samostatná žaloba vzhledem k tomu, že nový nájemník sám byt opraví, čímž stalo se nejistým, zda bude na žalobci požadována náhrada. Odvolací soud zamítl žalobu pro tentokráte. Důvody: Nelze sice souhlasiti s odvolatelem, že útraty, spojené se zajištěním důkazů, nemohou býti nikdy vymáhány samostatnou žalobou. Takového ustanovení soudní řád neobsahuje. Správným jest však jeho názor, že útraty takové souvisejí s hlavní pohledávkou a že nemohou býti samostatně zažalovány, pokud není rozhodnuto o věci hlavní. Provedeným řízením není však prokázáno, že by se byl pronajímatel zřekl vymáhati náhradní nárok proti žalobci. Jest tudíž ještě možno, že bude žalobce domáhati se na žalovaném náhrady škody, ježto však zažalovaná útratová pohledávka sdílí osud hlavní pohledávky, není samostatná žaloba na náhradu útrat přípustnou a jest mylným názor prvního soudce,